

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΛΟΓΙΚΗΣ - ΑΝΚΛΑΜΑΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ

1956

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Κ.Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΠΟΥ ΓΕΛΑ ΚΑΙ ΠΕΘΑΙΝΕΙ

Έκατό χρόνια από το θάνατό του είναι πλέον πολύ άργα για να πάρη ο Έρρικος Χάινε την αληθινή του μορφή. Είναι καταδικασμένος να είναι αυτό που δεν είναι. Ο πολύς κόσμος τον θέλει απλούστατα ένα χαριτωμένο έρωτικό ποιητή. Βέβαια είναι κι' αυτό, αλλά όχι ακριβώς και όχι μόνο. (Μήπως όμως κι' ο «Βέρθερος» του Γκαίτε δεν είναι για το πολύ κοινό μιά ρομαντική ιστορία έρωτα; Πόσοι υποπεύονται πως είναι ή φιλοσοφική αποθέωση της καρδιάς; Ο κόσμος βλέπει το θέμα, όχι τη σκέψη). Η κριτική τώρα δεν μπορεί τίποτε έναντιον της ομαδικής πλάνης. Ο χρόνος καθιέρωσε την παρανόηση. Η παρανόηση καθιέρωσε τη δόξα. Πάει κανείς να δεχτή ότι δόξα σημαίνει να σε γνωρίζουν οι λίγοι και να σε παραγνωρίζουν οι πολλοί. Έχουν πη είρωνικά πως μερικοί συγγραφείς κερδίζουν περισσότερο όταν παραγνωρίζονται. Ο Χάινε χάνει. Άλλ' αυτό, που είναι ή μείωσή του, είναι ή δόξα του. Αν ήταν όσο μεγάλος είναι, δε θά ήταν τόσο αγαπητός. Σε όλα του είχε παράξενη μοίρα. Όπωςδήποτε, έδω δε θά κάμω ανατοποθέτηση. Απλώς, με την ευκαιρία των εκατό χρόνων της άθανασίας του, θά διηγηθώ μιά παλιά μου «συνάντηση» μαζί του. Ήταν χωρίς άλλο ή πειο εύτυχιομένη στιγμή της μετά θάνατο ζωής του, όταν επιτέλους για πρώτη φορά «τόλμησε» να τον τιμήση ή πατρίδα του.

Μεσοπολεμικά, στο Άμβουργο. Περαιστικός για το υπερβόρειο ταξίδι μου απ' την πόλη του καπνού και του σιδήρου, ζήτησα πρώτα-πρώτα τον ποιητή. Τον ζήτησα, αλλά δεν τον βρήκα. Μόλις είχα τον καιρό να ρωτήσω: — Υπάρχει πουθενά στο Άμβουργο ο Χάινε; Μου άπαντήσαν με ψυχρή αθηντία: — Όχι! Όταν μετά ένα μήνα ξαναπέρασα, δεν πρόφτασα καν να ξαναρωτήσω. Η πρώτη είδηση που διάβασα στα βραδυνά φύλλα ήταν τα αποκαλυπτήρια του μνημείου του. Παίρνω άμέσως το τράμ. Μέσα από εμπορικές λεωφόρους, από κόσμο και θόρυβο. Βγαίνω στην έξοχή, στο καινούργιο πάρκο της πολιτείας. Λουλούδια, δέντρα, νερά. Ο άνδριάντας μόλις έχει στηθή. Καταθέτω ένα μπουκέτο «μη με λησμόνει». Με έξοδα, βέβαια, δικά μου, έξ όνόματος όμως πολλών, παρά πολλών..

Ρομαντισμοί κατά μέρος, τ' αποκαλυπτήρια του Χάινε ήταν ένα σπουδαίο πολιτικό γεγονός, τόσο σπουδαίο ώστε, για να συμβή, χρειάστηκε να πέση μιά αυτοκρατορία. Δεν είχε περάσει πολύς καιρός

από τότε που ή ποιητική Αυτοκράτειρα της Αυστρίας, για την όποία ο Χριστομάνος μας έγραψε το παθητικό του βιβλίο, ζητιάνευε λίγα μέτρα γερμανικής γής για να στήση το άγαλμα του αγαπημένου της. * Ζητιάνευε σ' όλες τις πόλεις, αλλά καμιά δεν την έλέησε. Όχι! για τον Έρρικο Χάινε δεν υπήρχε τόπος στη Γερμανία.

Η Έλισσάβεν δολοφονήθηκε, ή ρομαντική ειρήνη του κόσμου δολοφονήθηκε κι' αυτή. Ήρθε ο πόλεμος, ή ήττα, ή επανάσταση, ή ανατροπή. Ο Χάινε την είχε προφητέψει. (Και τί δεν προφήτεψε!) Την είχε προφητέψει άγρια, αίματηρή. Ήρθε ειρηνική, άναίμακτη. Οι αυτοκράτορες έφυγαν, ένας πρώην σελλοποιός τοποθετήθηκε στο θρόνο. Ο Χάινε τοποθετήθηκε στο βάθρο του. Τόσο συνεπές γεγονός, ώστε περιμένα να το διαβάσω όχι στα φύλλα του Άμβούργου αλλά στην «Εφημερίδα της Κυβερνήσεως», εκεί που δημοσιεύονται οι τοποθετήσεις των δημοσίων υπαλλήλων. Ήταν ή ωραιότερη δημοκρατική τοποθέτηση. Κάτι πρέπει να είχε αλλάξει (άλλοίμονο, εφήμερα!) στη νοοτροπία εκείνου του λαού. Ο γλύπτης που έχυσε το ευγενέστατο μέταλλο του μνημείου ήταν ο ίδιος που λίγα χρόνια πριν, στην ίδια πόλη αλλά με άλλη εμπνευση, είχε πελεκήσει το βραχώδη άνδριάντα του Βίσμαρκ. Τί διαφορά διαστάσεων και συμβόλων! Μιά εποχή φαίνονταν να είχε περάσει: ή εποχή των υπερανθρώπων. Μιά νέα άρχιζε: ή εποχή των ανθρώπων. Ήταν πιθανό, σε λίγο να κατοικηθή ή Γερμανία από άνδριάντες του Χάινε. Δεν πρόφτασε. Μόλις τώρα, όπως διαβάζω, ή Φραγκφούρτη και το Ντύσσελντορφ θά του στήσουν άγάλματα. Εποχή — πάλι — δημοκρατίας..

Στο μεταξύ, γύρω από το πρώτο, είχε άνάψει τότε ή μάχη. Δεν παίρνω το μέρος του ενός ή του άλλου απ' τους εμπολέμους. Είμαι ξένος και, σαν ξένος, βλέπω καλύτερα. Αισθάνομαι όμως χειρότερα. Και το πρόβλημα μένει, αν για να κρίνη κανείς με δικαιοσύνη πρέπει να βλέπη ή μήπως μάλλον να αισθάνεται.

Τέλος πάντων όμως, τί κατηγορούσαν του Χάινε οι έχθροί του; Με μιά λέξη: ότι ήταν έβραϊός. Ός έβραϊός, έγραψε

* Η Έλισσάβεν είχε στήσει άνδριάντα του Χάινε στο «Άχιλλειο» της Κερκύρας. Ο Γερμανός Κάιζερ, που άγόρασε έπειτα το παλάτι, πέταξε τον άνδριάντα απ' τη θέση του.

γερμανικά για να βρῖση τὴ Γερμανία. Ἀνάθεμά τον ὅμως, ἤξερε νὰ γράφῃ! Κι' αὐτὸ ἴσως εἶναι πού λιγώτερο τοῦ συγχωροῦν. Δὲν παραξενεύομαι. Μισοῦμε ἀγριώτερα τὸν ἐχθρὸ πού μᾶς γοητεύει. Τὸν «Ἰσραήλ» τοῦ Μπερνστάιν, θὰ τὸν ἔχετε δῆ στοῦ θέατρο. Ὑπερβολικὴ καὶ ἀσυμπάθητη «θέση», ὅτι τάχα οἱ ἔβραῖοι ἔχουν ριζώσει τόσο βαθειὰ στὴν κοινωνία, ὥστε εἶναι ἀδύνατο νὰ ξερριζωθοῦν. Ὅπως δὲ ὅμως, ἕναν ἔβραῖο εἶναι ἀδύνατο νὰ ξερριζώσουν οἱ Γερμανοὶ ἀπ' τὴν καρδιά τους: τὸ Χάινε. Αὐτὸν ὅχι, τὰ τραγούδια του. Πού — ἀλλοίμονο! — εἶναι ὠραιότερα ἀπὸ κείνον.

Στὸ «Μπῆμπερ-Καφέ», τὸ καφενεϊακὸ μεγαθήριο τοῦ Ἀμβούργου, δπου χωροῦσε ἀνετα κάθε βράδυ ἢ εὐθυμία δυὸ χιλιάδων ζευγαριῶν, παρουσίαζαν τότε ἕνα νούμερο μεταμορφώσεων. Ὁ μεταμορφωτὴς γινόταν Ἰψεν, Γκαίτε, Χάινε. Τὸν Ἰψεν τὸν χειροκροτοῦσαν σὰν ἕνα μεγάλο ξένο. Τὸ Γκαίτε, σὰν τὸν μεγαλύτερο Γερμανό. Ὁ Χάινε περνοῦσε ἀχειροκρότητος. Καὶ ὅμως τὰ ἴδια ἐκεῖνα ζευγάρια, λίγες στιγμὲς πρὶν, τραγουδοῦσαν μαζὺ μὲ τὴν ὀρχήστρα τοῦ καφενεῖου τὴν ἀθάνατη «Λορελάι» του.* Ἴσως νὰ εὐθύνονταν κάπως κι' ὁ ἀψυχολόγητος μεταμορφωτὴς, πού τὸν παρουσίαζε μὲ τὸ ἔβραϊκὸ του γενάκι. Ὁ Νῦγκο Λέντερερ, ὁ ἐπιφανέστατος γλύπτης τοῦ ἀνδριάντα, φρόντισε νὰ τὸν ξυρίσῃ. Ἐφκίασε ἕναν Χάινε ἀγνώριστο ὡς φυσιογνωμία. Ἡ ὁμοιότητα ἔχει περιοριστὴ στὴν ψυχὴ.

* * *

Ἄλλὰ πῶς ὑποστηρίζαν τὸν ποιητὴ οἱ φίλοι του; Πρῶτος ἀπολογητὴς του ὁ Ἄλφρεδ Κέρ, ὁ μεγαλύτερος γερμανὸς κριτικὸς μετὰ τὸ μεγάλο Λέσσιγκ. Μὲ τὸ σπασμωδικὸ ὕφος του, τὸ γεμᾶτο νεῦρο, σοφία καὶ ποίηση, ρητόρευε γιὰ νὰ συγκινήσῃ. Μπορεῖ—ἔλεγε—νὰ τοῦ ρίξουν κατὰμουτρα ὅ,τι ἄλλο, ὅχι ὅμως πῶς πρόδωσε ποτέ. Αὐτὸς ἐχλεύασε κατὰ μπρός (norwärts gehend) τὶς δυνατώτερες ἀξίες τῆς ἀνθρωπότητας, τὶς τραγούδησε κατὰ μπρός, τὶς μαστίγωσε κατὰ μπρός. Ὑπῆρξε ὁ προφήτης τῆς δημοκρατίας*. Δικός του εἶναι ὁ σοσιαλιστικώτατος στίχος: «Στὴ γῆς φυτρώνει ἀρκετὸ ψωμί γιὰ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους». Ὁ Νίτσε, ὁ Χαίλντερλιν ἔχουν πῆ φριχτώτερα πράγματα ἐναντίον τῆς Γερμανίας, καὶ ὅμως ἔχουν ἀποθεωθῆ. Ὁ Χάινε δὲν τὴν ἔβρισε, ἀπλῶς τὴν εἰρωνεύτηκε λίγο καὶ τὴν ἀγάπησε πολὺ.

* Ἄν ἦταν λίγα χρόνια ἀργότερα, θὰ ἔλεγα πῶς οἱ Γερμανοὶ πού τραγουδοῦσαν τὴ «Λορελάι» δὲν ἤξεραν ποιὸς τὴν ἔγραψε. Ὁ Χίτλερ, μὴ μπορῶντας νὰ σβύσῃ τὸ δημοφιλέστερο γερμανικὸ ποίημα, ἐσβύσε τὸ ὄνομα τοῦ ποιητῆ του. Οἱ «Ἀνθολογίες» τῆς χιτλερικῆς ἐποχῆς τὸ δημοσιεύαν ὅχι μὲ ὑπογραφὴ Χάινε, ἀλλὰ ὡς ποίημα «ἄγνωστου ποιητῆ»!

Μόνον πού δὲν τὴν ἀγάπησε ἄκριτα. Ἀπὸ καταβολῆς τῆς γερμανικῆς γλώσσας δὲν ὑπάρχουν ἐγκαρδιώτερα καὶ θελκτικώτερα λόγια ἀπὸ κείνα πού τραγούδησε γιὰ τὴ Γερμανία τὸ ὑπέροχα ἀπύλωτο καὶ φιλόστοργο αὐτὸ στόμα. Ἐπιτέλους ὁ Χάινε εἶναι ἕνας ἀνθρώπινος ἀνθρώπος. Ὁ ἴδιος ἔχει γράψῃ: «Στὸ κάτω-κάτω ὑπάρχει μέσα μου περισσότερο κακία παρά καλωσύνη, ἂν καὶ τὰ δύο σὲ κολοσσιαῖες ποσότητες. Ἐγὼ ὡστόσο ἀγαπῶ τὴν καλωσύνη». Καὶ τί φρονοῦν οἱ μεγάλοι γιὰ τὸ Χάινε; Ὁ Βίσμαρκ εἶπε πῶς εἶναι ὁ μεγαλύτερος λυρικός μετὰ τὸν Γκαίτε. Ὁ Νίτσε τὸν ἀποκάλεσε «εὐρωπαϊκὸ γεγονός». Καὶ ὁ Ἄλφρεδ Κέρ συνεπάγεται: «Ὅποιος εἶναι γερμανικώτερος ἀπ' τὸ Βίσμαρκ καὶ σοφώτερος ἀπ' τὸ Νίτσε, αὐτὸς ἄς ρίξῃ πρῶτος τὸν λίθον.» Φαίνεται πῶς ὑπῆρχαν πολλοὶ πρόθυμοι νὰ τὸν ρίξουν. Γερμανικώτεροι ἀπ' τὸ Βίσμαρκ καὶ σοφώτεροι ἀπ' τὸ Νίτσε; Δὲν πιστεύω. Ἦταν ἀπλῶς ὅσοι θίγονταν ἀμεσώτερα. Οἱ σαρκασμοὶ τοῦ Χάινε γιὰ τὴ Γερμανία δὲ μπορούσαν νὰ θίξουν τοὺς μεγάλους ἔθιγαν τοὺς πολλοὺς καὶ τοὺς ἀνώνυμους. Γιὰ θυμηθῆτε λίγο τὴ σπαρταριστὴ σκηνὴ τοῦ Τριστάν Μπερνάρ: Τὸ πλῆθος, ἀδυοώπητο ὅπως μόνον τὰ πλήθη μποροῦν νὰ εἶναι, σέρνει τὴν ἀμαρτωλὴ γυναίκα μπροστὰ στοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς προκαλεῖ: —«Ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τὸν λίθον βαλέτω!» Ἐνας νέος ἀνθρώπος ἀρπάζει τότε μιὰ πέτρα καὶ τὴ σφενδονίζει ἐναντίον τῆς ἀμαρτωλῆς. — Πῶς, ρωτᾷ κατάπληκτος ὁ Χριστὸς, εἶσαι λοιπὸν ἀναμάρτητος; Ἀπάντηση: — Ὁχι, εἶμαι ὁ σύζυγος!

Εἶπα πῶς δὲν ἀνακατεύομαι στὸν καυγά. Ἀπ' τὴ συνηγορία ὡστόσο τοῦ Κέρ μοῦ ἀρέσει ἀδιαμαρτύρητα ἕνας μακαρισμὸς του: «Μακάριος ἐκεῖνος πού τοῦ ἀμφισβητεῖται ὁ τάφος, ὅτι αὐτὸς ζῆ». Καὶ ὁ Χάινε ζῆ στὸν αἰῶνα. Ζῆ (αὐτὴ εἶναι ἡ δυσκολώτερη ἀθανασία του) καὶ μέσα ἀπ' τὴν ἀντιρομαντικὴ ἐποχὴ μας. Ἀπαγγεῖλτε μπροστὰ σὲ σύγχρονο κοινὸ ἕνα σονέττο τοῦ Πετράρχη. Τὸ κοινὸ μπορεῖ νὰ χαμογελάσῃ εἰρωνικά. Ἀπαγγεῖλτε του ἕνα τραγούδι τοῦ Χάινε. Τὸ χαμόγελο θὰ παγώσῃ στὰ χεῖλη. Γιατὶ ὁ Χάινε, ἐξυπνότερος ἀπ' τὸν ἀκροατὴ του, πρόφτασε νὰ χαμογελάσῃ πρῶτος. Τὸ χιοῦμορ πού ἔχυσε στὸ λυρισμὸ του εἶναι γιὰ τὴν ποίηση τὸ ἐλιξίριο τῆς νεότητος. Ὁ Χάινε ἔγραψε τὴν ἀλάνθαστη συνταγὴ γιὰ ὄλες τὶς καρδιὲς ὄλων τῶν χρόνων.

* * *

Σὰς ἔδωσα μιὰ ἰδέα τῆς μάχης γύρω ἀπ' τὸ πρῶτο μνημεῖο τοῦ ποιητῆ. Τὴ στιγμὴ πού κατάθετα ἐκεῖ τὰ λίγα μου ἀνθὲ εἶχα τὴ διάθεση τοῦ ἀνθρώπου πού ἀποτίει μιὰ ρομαντικὴ ὀφειλὴ. Ἔπρεπε νὰ τὰ

συνοδέψω μὲ δυὸ ποιητικὰ λόγια; Προπάντων ὄχι μελοδραματισμούς. Μπροστά μου ἔστεκε ὁ ἄνθρωπος ποὺ δάκρυζε γιὰ τὰ εἰρωνευτῆ τὰ δάκρυά του. Ἐνα πλῆθος νέων ἐρωτευμένων καμάρωνε τὸ ἀριστούργημα τοῦ χαλκοῦ. Τί ἐπιτυχημένη ἀνομοιότητα! Τὸ ἀγαλμα δὲν εἶχε παρά μόνον ψυχὴ. Δὲν εἶταν τὸ πρόσωπό τοῦ Χάινε, ἦταν ἡ προσωποποίηση τῶν τραγουδιῶν του. Μιά χάλκινη εὐγένεια. Ἐκφραση περίλυπη καὶ γλευσαστική. Νάτος! Ὁ Ἑρρίκος Χάινε, ὁ ποιητὴς «ποῦ γελά καὶ πεθαίνει».

Στὸ κολοσσιαῖο Ἀμβούργο, ὅπου ἔζησε, τραγούδησε κι' ἐρωτεύτηκε, δὲν ὑπῆρχε ὡς τότε οὔτε ἓνα ἶχνος του. Οἱ στενοὶ δρόμοι, ὅπου τριγυρνοῦσε χλωμὸς καὶ καταφρονημένος, παρακολουθώντας στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὸν ἴδιο του ἦσκιο, ἔχουν γίνεи τώρα ἠλεκτρικὲς λεωφόροι. Τὰ σπίτια τῶν δυὸ σκληρῶν του Μουσῶν, τῆς Ἀμαλίας καὶ τῆς Τερέζας, ἔχουν γίνεи τερατώδη Κοντόρ. Ἐβδομήντα ὀλόκληρα χρόνια μετὰ τὸν μακρυνὸ του ἀθλιο θάνατο, ἡ μνήμη του ἔβρισκε τὴν πρώτη τιμὴ ἀπάνω στὸ χῶμα τῆς πατρίδας. * Πολὺ ἀργὴ ἀποκατάσταση, κι' αὐτὴ ἀμφισβητημένη. Οἱ νέοι ἐθνικιστὲς ἀπειλοῦσαν ν' ἀνα-

ποδογυρίσουν τὸ μνημεῖο (καὶ τὸ ἀναποδογύρισαν ἐπὶ Χίτλερ). Ἄλλὰ τί εἶδους ἄνθρωποι ἦταν λοιπὸν; Γερμανοί, ὅπως ὄλοι οἱ ἄλλοι. Ἐρωτεύονταν μὲ τὰ τραγούδια τοῦ Χάινε, ὅπως βαδίζαν μὲ τὸ μᾶρς τοῦ Φρειδερίκου. Κι' ὅμως δὲ μπορούσαν ν' ἀγαπήσουν τὸν ἄνθρωπο ποὺ τοὺς ἔμαθε ν' ἀγαποῦν. Τί τὰ θέλετε! Ὅταν δὲν τὸν ἀγάπησαν τότε οἱ δυὸ γυναῖκες ποὺ ἐξαιτίας του ἔγιναν ἔνδοξες, πῶς νὰ τὸν ἀγαπήσουν σήμερα ὅσοι ἐξαιτίας του γίνονται ἀπλῶς εὐτυχεῖς; Ἄγνωμοσύνη; Ἴσως. Ἄλλὰ ὄριστε νὰ τὴν καταδικάσετε. Ὁ Ροβεσπιέρος εἶπε: «Ἡ ἀγνωμοσύνη εἶναι ἡ ἀνεξαρτησία τῶν καρδιῶν».

ΘΕΜ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ · ΝΟΒΑΣ

* Ὁ Χάινε πέθανε στὸ Παρίσι κι' εἶναι θαμμένος στὸ κοιμητήριό τῆς Μονμάρτης. Τὸ μνημεῖο τοῦ φέρνει τὴν ἐπιγραφή: «Εἰς μνήμην Χάινε — ἡ φιλελεύθερη Βιέννη». Στὸ βᾶθρο ἔχει χαραχτῆ τὸ περίφημο ποίημά του «Ποῦ»: Δὲν ξέρω ἂν ἔχη μεταφραστῆ ἑλληνικά. Σᾶς δίνω μιὰ πρόχειρη πεζὴ μετάφραση: «Ποῦ τάχα θά'ναι τὸ στερνὸ ἡσυχαστήριό τοῦ κουρασμένου ὁδοιπόρου; Κάτω ἀπὸ φοινικιὲς στὸ Νότο; Κάτω ἀπὸ φιλύρας στὸ Ρῆνο; Μήπως θά παραχωθῶ ἀπὸ ξένο χέρι σὲ καμμιά ἔρημο; Ἡ θ' ἀναπαυτῶ στ' ἀκρογιάλι κάποιας θάλασσας, μέσ' στὸν ἀμμο; Ὅπως καὶ νὰ'ναι, ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, θά μὲ κυκλῶνῃ οὐρανὸς θεοῦ καὶ γιὰ νεκρικὸ φανάρι θά κρέμονται ἀπὸ πάνω μου τὰ ἀστρα».

ΔΥΟ ΑΠΟ ΤΑ ΝΕΑΝΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΑΪΝΕ

Τ Ο Μ Η Ν Υ Μ Α

Σέλωσε, δοῦλε, γλήγορα
κι ἀπὲ καβάλα τὸ ἄτι,
τρέξε σὲ λόγγους, σὲ δρομούς,
στοῦ Ντόγκαν τὸ παλάτι.
Στὸ στάβλο ἐκεῖ ξεπέζευε
καὶ τὸ σταβλίτη ρώτα
τοῦ Ντόγκαν ποῖα παντρεύεται
ἀπ' τὶς δυὸ κόρες πρώτα.

Κι ἂν πεῖ πὼς εἶναι ἡ κασιανὴ
τρέξε νὰ τὸ μηνύσεις,
μ' ἂν ἡ ξανθὴ παντρεύεται,
τότε μπορεῖς ν' ἀργήσεις.
Στὸ μᾶστορη ἄμε κ' ἔπαρε
σκοινὶ ποὺ νὰ μ' ἀντέξει
καὶ γύρνα ἀργὰ καὶ δὸς μου το
δίχως νὰ βγάλεις λέξη.

Ο ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Περγᾶ ἓνας καβαλάρης τὸ βουνὸ
μὲ ἀργό, θλιμένο βῆμα:
«Ἄχ πάω τώρα σὴν κόρη ποὺ ἀγαπῶ
ἢ πάω στὸ μαῦρο μνήμα;»
Κι ὁ ἀντίλαλος τοῦ λέει ἀπ' τὸ βουνό:
«Στὸ μαῦρο μνήμα».

Ὁ καβαλάρης πιὸ μακριὰ τραβᾷ
καὶ βαριαναστενάζει:
«Τόσο νωρὸς στὸν τάφο; Πιὸ καλὰ
ἢ θλίψη ἐκεῖ ἡσυχάζει.»
Καὶ πάλι ὁ ἀχὸς ἀπ' τὸ βουνὸ ἀπαντᾷ:
«Ἐκεῖ ἡσυχάζει».

Τοῦ καβαλάρη τότε ἓνα πικρὸ
δάκρυ στὸ μάγουλο κυλᾷ.
«Βαθιὰ στὸν τάφο ἂν ἡσυχία θὰ βρῶ,
στὸν τάφο πιὸ καλὰ.»
Κι' ἀκούστη πάλι ὁ ἀχὸς ἀπ' τὸ βουνό:
«Στὸν τάφο πιὸ καλὰ.»

Ἄνεκδοτη μετάφραση Λ. ΚΟΥΚΟΥΛΑ

